

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

“ 31 ” жовтня 2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогічна психологія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Напрямок підготовки 6.030102 Психологія

Інститут людини

2015 – 2016 навчальний рік

Робоча програма «Педагогічна психологія» для студентів за напрямом підготовки 6.030102 «Психологія»

Укладач: Шевцова Олена Михайлівна, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології, к.психол.н.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри загальної, вікової та педагогічної психології (протокол № 2 від «25» серпня 2015 року).

Завідувач кафедри загальної,
вікової та педагогічної психології,
доктор психологічних наук, професор

 (О.П. Сергеєнкова)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

Інституту людини Н. А. Клішевич

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Педагогічна психологія» є нормативним документом КУ імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою загальної, вікової та педагогічної психології на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для всіх спеціальностей денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Педагогічна психологія», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів. «Педагогічна психологія» є складовою частиною дисциплін психолого-педагогічного циклу нормативного блоку.

Мета курсу – розкрити закономірності психічної діяльності людини у процесі розвитку і саморозвитку, виховання і самовиховання, навчання і самонавчання, а також загальні психологічні закономірності формування особистості за цілеспрямованого здійснення педагогічного процесу, його вікову та індивідуальну специфіку, вплив на його перебіг різних чинників.

Завдання курсу:

- вивчення та опис психологічних умов, особливостей, закономірностей психічного та особистісного розвитку людини в освітньому процесі;
- аналіз методів оптимізування розвитку особистості (як, на якому етапі можна і потрібно намагатися досягти максимального розвитку розумових здібностей і моральних якостей, емоційної та вольової сфер);
- дослідження соціально-психологічних механізмів забезпечення розвитку, навчання і виховання дітей, підлітків, юнаків, їх впливу на психічний та особистісний розвиток учня (передусім на розвиток наукового, теоретичного мислення, а також психологічних умов забезпечення саморозвитку, самонавчання і самовиховання);
- виявлення та аналіз зв'язку між психічним (насамперед, інтелектуальним), особистісним розвитком людини і змістом, формами, методами навчального, виховного і розвивального впливів (співробітництво, активні форми навчання та ін.);
- вивчення особливостей організації та управління навчальною діяльністю, їх впливу на інтелектуальний, особистісний розвиток і навчально-пізнавальну активність учня;
- ознайомлення з інноваційними технологіями, формами організації, методами, засобами навчання, виховання, управління в системі загальної освіти;
- вивчення, аналіз та узагальнення практики, досвіду психолого-педагогічної діяльності у навчальних закладах.

У процесі вивчення курсу важливо зосередити увагу на **засвоєнні знань** із таких питань: психологію навчання та його впливу на психічний розвиток дитини;

психологію учбової діяльності та вікову динаміку формування її компонентів; психологічні основи виховання; психологію суб'єкта педагогічної праці та психологічний патронаж розвитку дитини.

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання індивідуальних навчально-дослідницьких завдань, зокрема з актуальних проблем розвитку, навчання та виховання особистості.

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають уміння, навички та розвивають компетенції:**

1. Аналізувати психологічні механізми навчальних та виховних впливів на інтелектуальний та особистісний розвиток дитини.

2. Визначати механізми та закономірності освоєння дітьми соціокультурного досвіду, його зберігання в індивідуальній свідомості та використання у різноманітних ситуаціях.

3. З'ясувати зв'язки між рівнем інтелектуального й особистісного розвитку дитини та формами і методами навчального та виховуючого впливу (співробітництво, активні форми навчання та ін.)

4. Досліджувати психологічні основи діяльності педагога, його індивідуально-психологічних та професійних якостей.

5. Визначати особливості організації та управління учбовою діяльністю учнів та вплив цих процесів на їх особистісний та інтелектуальний розвиток, а також учбово-пізнавальну і соціальну активність.

6. Визначати психологічні основи діагностики рівня і якості розвитку вихованості та здібностей учнів у процесі навчання, засвоєння ними знань, вмінь та навичок у навчально-виховному процесі;

7. Добирати приклади педагогічних ситуацій із діяльності ЗНЗ, дошкільних закладів, які зорієнтовані на формування гуманістичних почуттів особистості.

8. Здійснювати психолого-педагогічний аналіз форм і засобів виховання у навчальному закладі з позицій реалізації в них принципів виховання.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 108 год., із них 10 год. – лекції, 14 год. – семінарські заняття, 8 год. – практичні заняття, 6 год. – індивідуальна робота, 30 год. – самостійна робота, 4 год. – модульний контроль, 36 год. – семестровий контроль.

Вивчення навчальної дисципліни "Педагогічна психологія" завершується складанням екзамену.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0301 ”Соціально-політичні науки ” (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.030102 «Психологія» (шифр і назва)		
Модулів – 2		Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		3-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання -1		Семестр	
Загальна кількість годин – 108		5-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»	Лекції	
		10 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		22 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		36 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		бгод.	
Вид контролю:			
іспит			

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторні	Лекції	Практичні	Семінарські	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I. ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ									
1.	Предмет, завдання та методи педагогічної психології	10	4	2		2		6	
2.	Проблема навчання та психічного розвитку особистості	12	8	2	2	4		4	
3.	Психологічні основи виховання	14	10	2	2	4		4	2
<i>Разом</i>		36	22	6	4	10		14	2

Змістовий модуль II. ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ

4.	Педагогічна діяльність як предмет психологічного дослідження	16	4	2	2	2		10	
5.	Педагог як суб'єкт педагогічної діяльності	20	6	2	2	2		12	2
<i>Разом</i>		36	10	4	4	4		22	2
<i>Підготовка до екзамену</i>								36	
<i>Разом за навчальним планом</i>		108	32	10	8	14		72	4

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ

Лекція 1. Предмет, завдання та методи педагогічної психології (2 год.)

Предмет педагогічної психології, її структурні компоненти. Зв'язок педагогічної психології з іншими науками. Завдання педагогічної психології. Система понять педагогічної психології. Актуальні тенденції розвитку сучасної освіти. Вплив основних напрямків розвитку психологічної науки на становлення педагогічної психології. Сучасний стан розвитку досліджень у вітчизняній і зарубіжній педагогічній психології.

Основні поняття теми: педагогічна психологія, психологія навчання, психологія учіння, психологія виховання, психологія педагогічної діяльності, педагогіка, освіта, вчитель, особистісно орієнтоване виховання та навчання.

Семінар 1. Предмет, завдання та галузі педагогічної психології.

Лекція 2. Проблема навчання та психічного розвитку особистості (2 год.)

Навчання на психічний розвиток (зміст та сутність категорії навчання). Навчання як умова розвитку (основні лінії психічного розвитку в процесі навчання та виховання). Історичні методи та форми організації навчання. Основні типи навчання та їх психологічна характеристика. Основні тенденції розвитку сучасного навчання (класифікація видів сучасного навчання)

Основні поняття теми: навчання, навчальна діяльність, розвиток, психічний розвиток, розвивальне навчання, дидактика, дидактичні принципи навчання, викладання, учіння.

Семінар 2. Психологія навчання.

Семінар 3. Особистісно зорієнтоване навчання

Практичне заняття 1. Проблемне навчання та його особливості

Лекція 3. Психологічні основи виховання (2 год.)

Психологічні основи виховання. Психологічний сенс виховного впливу. Позиція особистості як психологічний об'єкт виховання. Методологічні та методичні принципи виховання. Феномен виховного впливу. Класифікація виховних впливів. Психологічні питання виховання характеру. Характер як проблема педагогічної психології.

Основні поняття теми: виховання, формування особистості, становлення особистості, вихованість, виховна робота, виховний процес, мотиви виховання, принципи виховання, зміст виховної роботи.

Семінар 4. Психологія виховання.

Семінар 5. Особистісно зорієнтоване виховання

Практичне заняття 2. Психологія навчання обдарованих і невстигаючих дітей

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ

Лекція 4. Педагогічна діяльність як предмет психологічного дослідження (2 год.)

Загальна характеристика педагогічної освіти. Поняття про педагогічну працю, педагогічну діяльність, продуктивність педагогічної діяльності. Критерії продуктивності педагогічної діяльності. Структура педагогічної діяльності (формальні та соціально-психологічні аспекти). Психологічна характеристика функцій педагогічної діяльності.

Основні поняття теми: психологія педагогічної праці, індивідуальний стиль педагогічної діяльності, психологічна компетентність вчителя, професійне емоційне вигорання, педагогічна майстерність.

Семінар 6. Психологія педагогічної діяльності

Практичне заняття 3. Інновації у педагогічній діяльності

Лекція 5. Педагог як суб'єкт педагогічної діяльності.

Суб'єкт-суб'єктна взаємодія в педагогічній діяльності. Педагогічні уміння. Педагогічна діяльність як процес розв'язання педагогічних завдань. Педагогічні здібності. Психологічна характеристика педагогічної майстерності і її рівнів. Психологія стилів педагогічної діяльності. Психологічна характеристика особистості вчителя. Професійна самосвідомість та відповідальність вчителя.

Основні поняття теми: особистість вчителя, педагогічний такт, психологічна культура вчителя, педагогічна техніка,

Семінар 7. Психологічний аналіз професійної компетентності педагога.

Практичне заняття 4. Психологічна готовність педагога до професійного зростання.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Педагогічна психологія»

Разом: 108 год., лекції – 10 год., семінарські заняття – 14 год., практичні заняття – 8 год., самостійна робота – 36 год., мод. контроль – 4 год., іспит.

Назва модуля	Змістовий модуль I Психологія навчання та виховання	Змістовий модуль II Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя
Кількість балів за модуль	110	106
Теми лекцій	1. Предмет, завдання та методи педагогічної психології (1 бал) 2. Проблема навчання та психічного розвитку особистості (1 бал) 3. Психологічні основи виховання (1 бал)	4. Педагогічна діяльність як предмет психологічного дослідження (1 бал) 5. Педагог як суб'єкт педагогічної діяльності (1 бал)
Теми семінарських занять	1. Предмет, завдання та галузі педагогічної психології. (11 балів) 2. Психологія навчання (11 балів) 3. Особистісно зорієнтоване навчання (11 балів) 4. Психологія виховання (11 балів) 5. Особистісно зорієнтоване виховання (11 балів)	6. Психологія педагогічної діяльності (11 балів) 7. Психологічний аналіз професійної компетентності педагога. (11 балів)
Теми практичних занять	1. Проблемне навчання та його особливості (11 балів) 2. Психологія навчання обдарованих і невстигаючих дітей (11 балів)	3. Інновації у педагогічній діяльності (11 балів) 4. Психологічна готовність педагога до професійного зростання (11 балів)
Самостійна робота	Самостійна робота №1 (5 балів)	Самостійна робота №2 (5 балів)
ІНДЗ	Презентація зарубіжних теорій учіння та вітчизняних концепцій навчання (30 балів)	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 25 балів	Модульна контрольна робота 2 25 балів
Загальна кількість балів	216 балів (для переведення у 60-бальну шкалу коеф. 3,6)	
Підсумковий контроль	Екзамен 40 балів	

Коеф. 3,6

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ *Семінар 1.*

Тема: Предмет, завдання та галузі педагогічної психології. (2 год.)
План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Предмет педагогічної психології, її структурні компоненти.
2. Зв'язок педагогічної психології з іншими науками.
3. Завдання педагогічної психології.
4. Система понять педагогічної психології.
5. Актуальні тенденції розвитку сучасної освіти.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література

1. Державна національна програма "Освіта": Україна ХХ століття – К.: Радуга, 1994.
2. Закон України "Про освіту" // Голос України. – 1996. – 25 квітня.
3. Національна доктрина розвитку освіти / Затверджено Указом Президента України від 17.04.2002. № 347 / 2002 // Освіта України. – № 33 за 23 квітня 2002 р.
4. Власова О.І. Педагогічна психологія. – К.: Либідь, 2005. – С. 6 – 18.
5. Габай Т.В. Педагогическая психология. – М.: Академия, 2003. – С.5-13, 30-38.
6. Вікова та педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Волинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – С. 7-30.
7. Заброцький М.М. Педагогічна психологія. – К.: МАУП, 2000. – С.4-6.
8. Зимняя И.А. Педагогическая психология. М.: Логос, 2001. – С.7-10, 29-39, 53-55.
9. Савчин М. Педагогічна психологія. – Дрогобич: Відродження, 1998. – С.4-14.
10. Якиманская И.С. Предмет и методы современной педагогической психологии // Вопросы психологии. 2006. - №6. – С.3-13.

Семінар 2.

Тема: Психологія навчання (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Загальна характеристика процесу навчання: зміст, структура навчальної діяльності.
2. Взаємозв'язок навчання і розвитку у вітчизняній та зарубіжній педагогічній психології.

3. Експериментально-дидактична система навчання Л.В. Занкова.
 4. Теорія розвивального навчання В.В. Давидова – Д.Б. Ельконіна.
 5. Дослідження загальних закономірностей аналітико-синтетичної діяльності учнів у науковій школі Н.О. Менчинської.
- II. Захист навчального проекту.

Рекомендована література

1. Давыдов В.В. О понятии развивающего обучения // Педагогика. 1995. - №1. – С.37-38.
2. Давыдов В.В., Маркова А.К. Концепция учебной деятельности школьников // Вопросы психологии. – 1981. - №6. – С.13-26.
3. Заброцький М.М. Педагогічна психологія. – К.: МАУП, 2000. – С.51-54.
4. Панов В.И. От развивающего обучения к развивающему образованию // Известия РАО. – 2000. - №2. – С.60-69.
5. Савчин М. Педагогічна психологія. – Дрогобич: Відродження, 1998. – С.29-30
6. Селевко Г.К. Технологии развивающего образования. – М., 2005. – С.54—99.
7. Формирование учебной деятельности школьников / Под ред. В.В. Давыдова и др. – М.: Педагогика, 1992.

Семінар 3.

Тема: Особистісно орієнтоване навчання (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Особистісно орієнтоване навчання: сутність та підходи до його розуміння.
2. Основні характеристики та ознаки особистісно орієнтованого навчання.
3. Шляхи забезпечення особистісно орієнтованого навчання.
4. Психологічні основи індивідуалізації та диференціації навчання.

II. Навчальна дискусія.

Рекомендована література

1. Афанасьєва Л.А. Психологічна модель особистісно орієнтованої освіти // Психолог. – 2005. - №36. – С.7-9.
2. Гончаренко С.У., Володько В.М. Проблеми індивідуалізації процесу навчання // Психологія та педагогіка. - 1995. - №1. – С. 63-71.
3. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання. – Харків, 2002. – С. 292-294.
4. Панов В.И. От развивающего обучения к развивающему образованию // Известия РАО. – 2000. - №2. – С.60-69.
5. Селевко В.В. Личностно ориентированное образование: от теории к системе работы учителя // Известия РАО. – 1999. - №3. – С.33-40.
6. Якиманская И.С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе. – М.:Сентябрь, 1996. – 96 с.

Семінар 4.

Тема: Психологія виховання (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Предмет та завдання психології виховання.
2. Психологічний об'єкт виховання.
3. Методичні принципи виховання.
4. Психологічні механізми формування особистості.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література

1. Бех І.Д. Моральний розвиток особистості в історико-педагогічному осмисленні // Рідна школа. 2004. - №1. – С.16-19.
2. Вікова та педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Волинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – С. 347-391.
3. Власова О.І. Педагогічна психологія. – К.: Либідь, 2005. – С. 214-226.
4. Заброцький М.М. Педагогічна психологія. – К.: МАУП, 2000. – С. 19-23, 33-37.
5. Иващенко Ф.И. Психология воспитания школьников. – Минск, 1999. – С. 6-14, 45-50.
6. Савчин М. Педагогічна психологія. – Дрогобич: Відродження, 1998. – С. 47-81.
7. Фридман Л.М. Психология воспитания. – М., 1999.

Семинар 5.

Особистісно зорієнтоване виховання (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Принципи особистісно зорієнтованого виховання.
2. Виховні позиції педагога та психологія виховного впливу на особистість дитини (за І.Д. Бехом)
3. Психологічний підхід до формування самостійності дитини.
4. Психологічні основи самовиховання.

II. Навчальна дискусія Підготувати виступ на тему «Сутність особистісно зорієнтованого виховання» (6 год.).

2. Сформулювати власні правила сімейного виховання дитини

Рекомендована література

1. Бех І.Д. Моральний розвиток особистості в історико-педагогічному осмисленні // Рідна школа. 2004. - №1. – С.16-19.
2. Вікова та педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Волинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Каравела, 2008. – С. 349-357.
3. Власова О.І. Педагогічна психологія. – К.: Либідь, 2005. – С. 226-237.
4. Заброцький М.М. Педагогічна психологія. – К.: МАУП, 2000. – С. 19-23, 33-37.

Змістовий модуль II.
ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ТА ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ

Семинар 6.

Тема: Психологія педагогічної діяльності (2 год.).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Загальна характеристика педагогічної діяльності та особистості вчителя.
2. Поняття про індивідуальний стиль педагогічної діяльності.
3. Характеристика індивідуальних стилів педагогічної діяльності

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література

1. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія. – К., 2005. С. 107-113.
2. Власова О.І. Педагогічна психологія. – К.: Либідь, 2005. – С. 312-315, 318-323.
3. Зимняя И.А. Педагогическая психология. М.: Логос, 2001. – С. 363-372.
4. Маркова А.К. Психологические особенности индивидуального стиля деятельности учителя // Вопросы психологии. – 1987. - №5. – С. 40-48.
5. Овчарова Р.В. Практическая психология образования. – М., 2003. – С. 121-125.

Семинар 7.

Тема: Психологічний аналіз професійної компетентності педагога (4 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Педагогічні здібності, їх види та структура.
2. Психологічні особливості та стилі педагогічного спілкування.
3. Бар'єри спілкування вчителя з учнями.
4. Психологія педагогічної оцінки, її функції та види.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література

1. Амонашвили Ш.А. Воспитательная и образовательная функция оценки учения школьников. – М., 1984. – С. 13-22, 167-178.
2. Ананьев Б.Г. Психология педагогической оценки // Избр. психол. труды: В 2-х т. – М., 1980. – Т.2. – С. 128-267.
3. Заброцький М.М. Педагогічна психологія. – К.: МАУП, 2000. – С. 82-85.
4. Зимняя И.А. Педагогическая психология. М.: Логос, 2001. – С. 262-304.
5. Кан-Калик В.А. Учителю о педагогическом общении. – М., 1987.
6. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія. – К., 2005. С. 109, 113-118.
7. Шпак М.М. Вплив педагогічної оцінки на емоційний стан учня // Вісник Житомирського

Практичне заняття 1. Проблемне навчання та його особливості

- I. Заздалегідь студентам дається завдання підготувати матеріал для заняття традиційного викладу та проблемного навчання. Час повідомлення до 5 хвилин
- II. Побудуйте опорну схему і відтворіть у ній структуру проблемного навчання.
- III. Поясніть логічний взаємозв'язок між компонентами цієї структури.

Практичне заняття 2. Психологія навчання обдарованих і невстигаючих дітей(2 год.)

- I. Заздалегідь студенти розподіляються на 4 групи, кожна готує матеріал для заняття з запропонованих питань. Час повідомлення до 15 хвилин.
 1. Психологічні засади роботи з обдарованими дітьми.
 2. Психологічні основи роботи з невстигаючими дітьми.
 3. Психологія індивідуалізації навчання.
 4. Психологія диференціації навчання.
- II. За результатами обговорення розробляються рекомендації педагогам щодо роботи з зазначеними групами дітей

Практичне заняття 3. Інновації у педагогічній діяльності (2 год.)

1. Розглянути й визначити сутнісні характеристики інноваційних педагогічних моделей і технологій: 1) система розвивального навчання (автори: В.В. Давидов, Д.Б. Ельконін, В.В. Репкін, Н.В. Репкіна, О.К. Дусавицький та ін.); 2) комплексна програма розвитку дітей «Росток» (автор: Т.О. Пушкарьова); 3) «Інноваційна освітня модель еколого-природничо-математичного спрямування «Екологія та розвиток» в початковій та базовій школі України» (автори: Л.В. Тарасов, Т.Б. Тарасова); 4) програма всебічного розвитку дитини «Крок за кроком» (авторство Всеукраїнського фонду «Крок за кроком» за фінансової підтримки Міжнародного фонду «Відродження»); 5) освітня програма «Довкілля» (автор: В.Р. Ільченко); 6) технологія гнучкої диференціації

«АЗІМУТ» (автор: С.І. Подмазін); 7) рекреаційна технологія (автор: О.Д. Дубогай) та ін.

2. Провести порівняльний аналіз психологічних основ складників педагогічної діяльності традиційної та інноваційної форм впровадження.

Практичне заняття 4. Психологічна готовність педагога до професійного зростання (2 год.)

1. Підібрати психодіагностичні методики для дослідження рівня психологічної готовності педагога до професійно-особистісного зростання.

2. Провести пілотну процедуру дослідження рівня психологічної готовності педагога до професійно-особистісного зростання.

3. Обробити й проаналізувати отримані результати дослідження рівня психологічної готовності педагога до професійно-особистісного зростання.

4. Узагальнені висновки щодо результатів дослідження рівня психологічної готовності педагога до професійно-особистісного зростання презентувати у групі.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I. ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ

1. Скласти таблицю провідних вітчизняних концепцій учіння: - 5 балів

Концепція учіння	Основні положення

Змістовий модуль II. ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ

2. Проаналізувати теорію педагогічної майстерності І.А. Зязюна – 5 балів

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА (навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Педагогічна психологія» – це вид поза аудиторної, науково-дослідної роботи, студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1 та 7.2.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ
(психолого-педагогічних рекомендацій)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1	Пошук наукових джерел для визначення теоретичних засад для виконання завдання	10
2	Підготовка психологічно обґрунтованих рекомендації для вчителів, батьків, дитини.	12
3	Змістовне та своєчасне оформлення звітньої документації	4
4.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи	4
Разом		30 балів

Таблиця 7.2

Шкала оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	14-15	Відмінно
Достатній	11-13	Добре
Середній	8-10	Задовільно
Низький	0-7	Незадовільно

Орієнтовна тематика психолого-педагогічних рекомендацій з навчальної дисципліни «Педагогічна психологія»

1. Розробити психолого-педагогічні рекомендації щодо особливості педагогічних конфліктів з дітьми.
2. Розробити психолого-педагогічні поради підліткам щодо самовиховання .
3. Розробити психолого-педагогічні поради батькам щодо виховання самостійності дитини молодшого шкільного віку
4. Розробити психолого-педагогічні поради щодо формування позитивного ставлення школярів до навчання

5. Подати варіант виховного та корекційного заняття з проблеми дитячої агресивності.
 6. Розробити психолого-педагогічні поради батькам дошкільників по розвитку у них умінь і навичок спілкування.
 7. Підготувати інформацію для вчителів молодших класів щодо психодіагностичної функції дитячих ігор
 8. Розробити корекційне заняття щодо розвитку самосвідомості підлітків.
 9. Розробити психолого-педагогічні поради батькам щодо морального виховання молодших школярів.
 10. Психологічні особливості педагогічної саморегуляції.
 11. Описати основні складові уміння студента вчитися
 12. Психологічні рекомендації батькам, щодо створення умов особистісного розвитку старшокласників.
 13. Підготувати інформацію для вчителів про основні симптоми шкільної психологічної дезадаптації.
 14. Скласти програму дослідження мотивації учбової діяльності школярів.
 15. Написати поради батькам і вчителям, щодо формування позитивного ставлення школярів до навчання.
 16. Підготувати інформацію для вчителів про психічні відхилення у підлітків-правопорушників
 17. Розробити психолого-педагогічні поради батькам щодо визначення творчих здібностей дошкільників.
 18. Розкрити шляхи впливу вчителя на психологічний клімат класу.
 19. Дати порівняльну характеристику особливостей самовиховання на різних вікових етапах становлення особистості.
 20. Розробити шляхи формування самостійності учнів в старших класах школи.
 21. Написати поради вчителям щодо формування позитивного ставлення школярів до навчання.
 22. Розкрити психологічні можливості покращення спілкування в педагогічному колективі.
 23. Психологічні рекомендації вчителю по здійсненню індивідуального підходу до недисциплінованих молодших школярів.
 24. Психологічні рекомендації вчителю по здійсненню індивідуального підходу до невстигаючих молодших школярів
- Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому

оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Педагогічна психологія». Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Педагогічна психологія» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу «Психологія вікова» застосовуються такі методи:

- **методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік, екзамен;
- **методи письмового контролю:** письмове тестування; контрольна робота, ведення таблиці, складання термінологічного словника, реферат;
- **методи самоконтролю:** самооцінка, самоаналіз.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для контролю подано у таблиці 8.1, 8.2

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та підсумкового контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1	Відвідування лекцій	5
2	Семінарські заняття	77
	Практичні заняття	44
3	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	30
4	Самостійна робота	10
5	Модульні контрольні роботи	50
6	Загальна максимальна кількість поточних балів	214
7	Коефіцієнт	3,6
8	Екзамен	40
Підсумковий рейтинговий бал		100

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	E,D
75 – 89	«добре»	C,B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання модульних контрольних робіт та індивідуальної роботи.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

•Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

•Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація, перегляд відео-фільмів.

•Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості тощо.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ медіа-презентації;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для модульного оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);

XI. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Види, рівні та механізми учіння і наuczіння.
2. Виховна робота педагога з колективом учнів.
3. Вікова динаміка формування компонентів навчальної діяльності.
4. Емпіричні методи педагогічної психології (спостереження, експеримент, «близнюковий метод»).
5. Загальні психологічні особливості навчальної діяльності.
6. Зарубіжні концепції навчання. Асоціативна теорія.
7. Зарубіжні концепції навчання. Гештальтпсихологія про процес навчання.
8. Зарубіжні концепції навчання. Загальна характеристика біхевіористичної теорії навчання.
9. Зарубіжні концепції навчання. Когнітивно-генетична теорія Ж. Піаже.
10. Зарубіжні концепції навчання. Лінійна система програмованого навчання Б. Скіннера.
11. Зарубіжні концепції навчання. Теорія наuczіння Е. Торндайка
12. Зарубіжні концепції навчання: гуманістична теорія.
13. Зміст і сутність категорії навчання.
14. Індивідуальний підхід у вихованні.
15. Класифікація виховних впливів.
16. Концепції навчання у вітчизняній психології: культурно-історична концепція Л.С. Виготського.
17. Концепції навчання у вітчизняній психології: теорія змістовного узагальнення В.В. Давидова.
18. Концепції навчання у вітчизняній психології: теорія поетапного формування розумових дій П.Я. Гальперіна.
19. Концепції навчання у вітчизняній психології: теорія проблемного навчання О.М. Матюшкіна.
20. Концепції навчання у вітчизняній психології: теорія розвивального навчання Л.В. Занкова.
21. Методологічні засади та методи педагогічної психології.
22. Методологічні й методичні принципи виховання.
23. Мотивація навчальної діяльності.
24. Організаційні методи дослідження педагогічної психології (лонгітюд, «поперечний зріз», комплексний метод).
25. Основні концепції психічного розвитку в освітньому процесі.
26. Основні методологічні принципи педагогічної психології.
27. Основні тенденції розвитку педагогічної психології на сучасному етапі.
28. Основні типи навчання.
29. Особистісна орієнтація виховних технологій.
30. Педагогічна діяльність як процес розв'язання педагогічних завдань.
31. Педагогічна психологія в системі наукового знання, її зв'язок з іншими галузями знань.
32. Педагогічна психологія як галузь психологічної науки.

33. Педагогічне спілкування, його загальна характеристика.
34. Поняття виховного впливу.
35. Поняття навченості та її структура.
36. Предмет та цілі навчальної діяльності.
37. Професійна самосвідомість педагога.
38. Психологічна характеристика навчальних дій і їх видів.
39. Психологічна характеристика особистості педагога.
40. Психологічна характеристика педагогічної майстерності й її рівнів.
41. Психологічна характеристика функцій педагогічної діяльності.
42. Психологічні засади формування умінь і навичок.
43. Психологічні механізми самовиховання.
44. Психологічні моделі навчання та їх характеристика.
45. Психологічні особливості самостійної роботи як вищої форми навчальної діяльності учня.
46. Психологія диференціації навчання.
47. Психологія засвоєння і розуміння знань та понять.
48. Психологія індивідуалізації навчання.
49. Психологія стилів педагогічної діяльності.
50. Рівневий аналіз навчальної діяльності.
51. Роль навчання та виховання у психічному і особистісному розвитку дитини.
52. Соціально-психологічні аспекти педагогічної діяльності.
53. Становлення педагогічної психології у ХІХ – на початку ХХ ст.
54. Становлення та розвиток педагогічної психології в Україні.
55. Суб'єкт-суб'єктна взаємодія у педагогічній діяльності.
56. Сутність критеріїв вихованості.
57. Сутність, об'єкт, предмет та завдання педагогічної психології.
58. Теоретичні засади навчально-виховного процесу.
59. Типи навченості.
60. Учіння як пізнавальна діяльність.

ХІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Вікова та педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
2. Власова О.І. Педагогічна психологія : навч. посіб. / О.І.Власова. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
3. Зимняя И.А. Педагогическая психология / И.А.Зимняя. – М.: Логос, 2004. – 384 с.
4. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія : курс лекцій / В.П.Кутішенко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 128 с.

5. Савчин М.В. Педагогічна психологія : навч. посіб. / М.В.Савчин. – К.: Академвидав, 2007. – 424 с.
6. Сергєєнкова О.П. Педагогічна психологія : навч. посіб. / О.П.Сергєєнкова, О.А.Столярчук, О.П.Коханова, О.В.Пасєка. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 168 с.
7. Шевцова О. М. Психологічний супровід професійно-особистісного розвитку вчителя в умовах інноваційної діяльності : наук.-метод. посіб. / О. М. Шевцова. – К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. – 128 с.

Додаткова

1. Ангеловски К. Учителя и инновации : кн. для учителя / Крсте Ангеловски; пер. с макед. В.П. Диденко. – М. : Просвещение, 1991. – 159 с.
2. Бизяева А. А. Психология думающего учителя: педагогическая рефлексия : учеб. пособ. / А. А. Бизяева. – Псков : ПГПИ им. С.М. Кирова, 2004. – 216 с.
3. Бочелюк В.Й. Психологічна готовність вчителя до особистісно-орієнтованого навчання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / В.Й. Бочелюк. – К., 1998. – 17 с.
4. Буркова Л.В. Педагогічні інновації та їх діагностична експертиза: теоретичний аспект / Л.В. Буркова. – К. : Науковий світ, 1999. – 37 с.
5. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века: В поисках практико-ориентированных образовательных концепций / Б.С. Гершунский. – М. : Совершенство, 1998. – 608 с.
6. Гузій Н. В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти : монографія / Н. В. Гузій. – К. : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 243 с.
7. Гуменюк О. Є. Психологія Я-концепції : навч. посіб. / О. Є. Гуменюк. – Тернопіль : Економічна думка, 2004. – 310 с.
8. Давыдов В.В. Теория развивающего обучения : монография / В.В. Давыдов. – М. : ИНТОР, 1996. – 544 с.
9. Даниленко Л.І. Науково-організаційні основи експертизи інноваційної освітньої діяльності в регіоні: наук.-метод. посібник / Л.І. Даниленко, В.Ф. Паламарчук, О.І. Зайченко та ін. / за ред. Л.І. Даниленко. – К. : Логос, 2006. – 196 с.
10. Деркач А. А. Психология развития профессионала / А. А. Деркач, В. Г. Зазыкин, А. К. Маркова. – М. : Изд-во РАГС, 2000. – 124 с.
11. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І.М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
12. Дусавицький О.К. Система розвиваючого навчання: засади становлення / О. Дусавицький // Початкова школа. – 1996. – № 11. – С. 4–7.
13. Зеер Э. Ф. Эмоциональный компонент в профессиональном становлении педагога / Э. Ф. Зеер, Э. Э. Сыманюк // Мир психологии. – 2002. – № 4

- (32). — С. 194—203.
14. Кларин М.В. Инновационные модели обучения в зарубежных педагогических поисках / М.В. Кларин. — М. : Арена, 1994. — 218 с.
 15. Клокар Н.І. Психолого-педагогічна підготовка вчителя до інноваційної діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Н.І. Клокар. — К., 1997. — 18 с.
 16. Козиев В. Н. Структура и содержание профессионального самосознания учителя / В. Н. Козиев // Психологические проблемы развития профессионального сознания педагога-практика. — М. : АПН РСФСР, 1992. — С. 30—45.
 17. Козлова О.Г. Методика інноваційного пошуку вчителя : навч.-метод. посіб. / О.Г. Козлова. — Суми : ВВП «Мрія-1» ЛТД, 1998. — 96 с.
 18. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г. С. Костюк / за ред. Л. М. Проколієнко. — К. : Радянська школа, 1989. — 608 с.
 19. Кузьмина Н. В. Профессионализм педагогической деятельности / Н. В. Кузьмина, А. А. Реан. — СПб., 1993. — 54 с.
 20. Кулюткин Ю.Н. Творческое мышление в профессиональной деятельности учителя / Ю.Н. Кулюткин // Вопросы психологии. — 1986. — № 2. — С. 21—29.
 21. Маркова А. К. Психологические критерии и ступени профессионализма учителя / А. К. Маркова // Педагогика. — 1995. — № 6. — С. 55—63.
 22. Митина Л. М. Психология профессионального развития учителя / Л. М. Митина. — М. : Флинта, 1998. — 200 с.
 23. Митина Л. М. Формирование профессионального самосознания учителя / Л. М. Митина // Вопросы психологии. — 1990. — № 3. — С. 58—64.
 24. Наукове та методичне забезпечення впровадження педагогічних інновацій : зб. наук. праць / ред. кол. : Л. Даниленко (відп. ред.) та ін. — Херсон : ЦНТЕІ, 1999. — 254 с.
 25. Орлов А. А. Профессиональное мышление учителя как ценность / А. А. Орлов // Педагогика. — 1995. — № 6. — С. 63—68.
 26. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. О.М. Пехоти. — К. : А.С.К., 2001. — 256 с.
 27. Паламарчук В.Ф. Першооснови педагогічної інноватики / В.Ф. Паламарчук. — К. : Знання України, 2005. — Т. 2. — 504 с.
 28. Панов В.И. Психодидактика образовательных систем: теория и практика / В.И. Панов. — СПб. : Питер, 2007. — 352 с.
 29. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи : зб. наук. праць / ред. кол. : Л. Даниленко (гол. ред.) та ін. — Вип. 5. — К. : Логос, 2001. — 165 с.
 30. Петровский А. В. Психология развивающейся личности / А. В. Петровский. — М., 1987. — 238 с.
 31. Підласий І.П. Педагогічні інновації / І.П. Підласий, А.І. Підласий // Рідна школа. — 1998. — № 12. — С. 3—17.

32. Плахотнюк Н.П. Структурно-функціональний аналіз інноваційної педагогічної діяльності як цілісної системи / Н.П. Плахотнюк // Вісник Житомирського державного університету. – 2008. – Випуск 42. Педагогічні науки. – С. 78–82.
33. Поташник М. М. Управление профессиональным ростом учителя в современной школе : метод. пособ. / М. М. Поташник. – М. : Центр педагогического образования, 2009. – 448 с.
34. Реан А. А. Социальная педагогическая психология / А. А. Реан, Я. Л. Коломинский. – СПб. : ЗАО Изд-во «Питер», 1999. – 416 с.
35. Рогов Е. И. Личность учителя: теория и практика / Е. И. Рогов. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1996. – 512 с.
36. Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності : навч. посіб. / В. А. Семиченко. – К. : Вища шк., 2004. – 335 с.
37. Слостенин В.А. Педагогика: инновационная деятельность / В.А. Слостенин, Л.С. Подымова. – М. : Магистр, 1997. – 224 с.
38. Хуторської А.В. Педагогическая инноватика: методология, теория, практика : научное издание / А.В. Хуторской. – М. : Изд-во УНЦ ДО, 2005. – 222 с.
39. Шевцова О. М. Особливості професійної самосвідомості вчителів / О. М. Шевцова // Гуманітарні проблеми становлення сучасного фахівця: матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф. 29 – 31 березня 2006 р.: в 3 т. – Т. 1. – К. : НАУ, 2006. – С. 185—186.
40. Шевцова О. М. Професійний розвиток учителя: сучасні психологічні погляди / О. М. Шевцова // Педагогічна Сумщина. – Суми : Нота Бене. – 2005. – № 3. – С. 20—23.
41. Шевцова О.М. Інноваційна діяльність як чинник особистісно-професійного розвитку вчителів початкової школи / О.М. Шевцова // Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / Ун-т менедж. освіти НАПН України, редкол. : О.Л. Ануфрієва [та ін.]. – Вип. 1 (14), ч. 2 : Психологія / голов. ред. В.В. Олійник. – К., 2010. – С. 463–472.
42. Шевцова О. М. Психологічні особливості професійної Я-концепції вчителів, які працюють в умовах інноваційної діяльності / О. М. Шевцова // Актуальні проблеми психології: Психологія особистості. Психологічна допомога особистості : збірник наук. праць / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України ; редкол. : Н.В.Чепелева [та ін.] / гол. ред. С. Д. Максименко. – Т. 11. – Вип. 7. – Ч. 2. – Київ, 2013. – С. 540-546.
43. Шевцова О. М. Своєрідність професійних Я-концепцій вчителів ЗНЗ в залежності від характеру педагогічної діяльності / О. М. Шевцова // Проблеми сучасної педагогічної освіти : збірник наук. праць / РВНЗ «Кримський гуманітарний університет» ; редкол. : О. В. Глузман [та ін.] / гол. ред. О. В. Глузман. – Серія «Педагогіка і психологія» – Вип. 41. – Ч. 4. – Ялта : РВВ КГУ, 2013. – С. 312-320.